

Ontmoet de Schelde

November 2012

Milieueffectenrapport in de startblokken

voor Bastenakkers-Ham en Zeeschelde Gentbrugge-Melle

De dichtgeslibde Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle krijgt na 30 jaar eindelijk een oplossing

"In het kader van het Sigmaplan staan er werken op stapel in de Scheldevallei tussen Gentbrugge en Wetteren. Het gaat om een integraal plan dat in het teken staat van veiligheid, natuurontwikkeling, bevaarbaarheid, landbouw en recreatie. Het plan is nodig om de gemeenten langs de Zeeschelde beter te beschermen tegen overstromingen en de aanzanding van de rivier weer onder controle te krijgen.

Voor beide projectgebieden, het gecontroleerde overstromingsgebied Bastenakkers-Ham en de Zeeschelde van Gentbrugge tot Melle, zijn de inrichtingsplannen afgewerkt. De volgende stap is de opmaak van een milieueffectenrapport of MER. Omdat beide projecten nauw met elkaar verbonden zijn – zowel op het vlak van veiligheid als natuurontwikkeling – wordt er één MER opgesteld voor beide projecten samen.

Uiteraard willen we jou ook betrekken bij de uitwerking van het Sigmaplan. Gedurende dertig dagen ligt een kennisgevingsnota over het MER ter inzage. Hierin wordt het plan beschreven en de manier waarop de milieueffecten zullen worden onderzocht. Je krijgt de kans om opmerkingen en aanvullingen te geven bij die kennisgevingsnota. Deze nieuwsbrief wijst jou de weg door die eerste formele procedurestap. Veel leesplezier!"

ir. Leo Clinckers

Gedelegeerd bestuurder Waterwegen en Zeekanaal NV

"Als medevoorzitter van het Bekkenbestuur Benedenschelde ben ik trots op de afgewerkte inrichtingsplannen. Mijn vele fietstochten langs die wondermooie waterweg inspireerden me en maakten me extra gevoelig voor het dossier. De oplossing, zoals uitgewerkt door W&Z, past in een globale en geïntegreerde aanpak van veiligheid en bevaarbaarheid met maximaal respect voor de bestaande morfologie, de natuur en het erfgoed. Daarnaast biedt het plan een definitieve oplossing voor de knijtenoverlast.

Via een nieuwe sluis in Heusden en het hernemen van de onderhoudsbaggerwerken wordt dat dichtgeslibde stuk van de Zeeschelde toegankelijk en bevaarbaar voor de passagiers- en pleziervaart. Van daaruit is er een rechtstreekse aansluiting op Portus Ganda en de mooie binnenwateren van Gent.

Vanaf de nieuwe sluis verder naar Gent blijft het waterpeil binnenkort nagenoeg constant. Dat creëert veiligheid, maar er is ook plaats voor natuur. Getijdennatuur wordt vervangen door riviernatuur, die erg waardevol is. De plas-drasoevers en de rietkragen langs de toeristische Leie bewijzen dat. Maar ik geef toe: schorren- en slikkenontwikkeling is zeldzaam mooi. Daarom compenseren we die natuur in de voormalige zandwinningsput van Melle en in het gebied Ham in Wetteren. Het inrichtingsplan toont alvast een charmant project!"

André Denys

Gouverneur provincie Oost-Vlaanderen

Wat is het Sigmaphan?

Iedereen die woont, werkt en leeft in de buurt van de Zeeschelde en haar zijrivieren, moet beter beschermd worden tegen overstromingen. Dat was het oorspronkelijke doel van het Sigmaphan, door de overheid gelanceerd na de grote overstromingen van 1976. Het kernidee is dat gebieden geselecteerd worden waar de rivier wél mag overstromen en dat andere gebieden beschermd worden door verstevigde dijken. Tegelijk wordt uitzonderlijke Europese natuur gecreëerd, waar duizenden Vlamingen met volle teugen van kunnen genieten. Het Sigmaphan staat borg voor veiligheid en natuurontwikkeling, maar ook economische ontwikkeling, scheepvaart en recreatie in het Scheldegebied.

In 1976 zette een uitzonderlijke stormvloed grote oppervlakten blank in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. In de gemeente Ruisbroek bij Puurs was de materiële en menselijke schade zeer groot. Om de omgeving van de getijdenrivieren beter te beschermen tegen overstromingen, werd het Sigmaphan ontwikkeld.

Waarom die bescherming?

Getijdenrivieren zoals de Zeeschelde zijn niet zonder risico. Dat komt omdat ze onderhevig zijn aan het complexe spel van eb en vloed. Bovendien zijn ze gevoelig voor zowel stormen op de Noordzee als voor neerslag. In uitzonderlijke situaties valt springtij samen met een zware noordwesterstorm. De getijdengolf die via de Zeeschelde de zijrivieren binnendringt, is dan ongemeen krachtig. Bij extreme hoogwaterstanden kan het water over de dijken stromen en straten en woningen blank zetten.

Als het dan ook nog eens langdurig regent, komen grote hoeveelheden hemelwater in de rivier terecht. Bovendien stijgt de zeespiegel en voorspellen we hevigere regenbuien in de toekomst. Een toename van gevaarlijk hoge waterstanden in de getijdenrivieren is dus een realiteit waar we ons maar beter goed op voorbereiden. Door die nieuwe inzichten in de bescherming tegen overstromingen actualiseerde de Vlaamse regering in 2005 het oorspronkelijke Sigmaphan.

Dijken en overstromingsgebieden

Het Sigmaphan steunt op twee principes. Enerzijds worden langs de Zeeschelde en haar zijrivieren de **dijken verder verstevigd** waar nodig. Anderzijds komt er een ketting van **overstromingsgebieden** in het Sigmaphan. Die slaan het water tijdelijk en gecontroleerd op. Op die manier krijgen de rivieren opnieuw

de ruimte die ze nodig hebben om te stromen en overstromen.

Meer dan veiligheid

Langs de Zeeschelde en haar zijrivieren verdween in de laatste eeuw heel wat waardevolle natuur door menselijke ingrepen. In de projectgebieden van het Sigmaphan willen we die authentieke natuur opnieuw kansen geven. Om unieke getijdennatuur tot ontwikkeling te laten komen, wordt in bepaalde overstromingsgebieden het spel van eb en vloed in gedempte vorm toegelaten. De slikken en schorren die dan ontstaan, zijn zo zeldzaam dat ze Europees beschermd worden. Bovendien komen er vernieuwde dienstwegen boven op de dijken en worden er wandel- en fietsroutes en uitkijkpunten aangelegd. De rivieren hebben straks dus nog meer te bieden aan wandelaars en fietsers!

GETIJDENNATUUR IN LIPPENBROEK

Daarnaast houdt het Sigmaplan rekening met de functie van de Zeeschelde als vaarweg. Bovendien heeft het plan oog voor landbouwers die getroffen worden door de herinrichting van een gebied. Als landbouwers schade lijden, kunnen ze rekenen op speciale maatregelen.

Kortom, het Sigmaplan werkt aan een veerkrachtige rivier die tal van functies vervult.

Functies combineren vraagt intens overleg

van verschillende overheidsdiensten, maar ook landbouwers, scheepvaart, recreanten, de natuursector, wetenschappers ... Alleen door samen te werken kunnen we de ambitie waarmaken van een multifunctionele waterweg, die de samenleving veel te bieden heeft.

De volledige realisatie van het geactualiseerde Sigmaplan loopt nog tot 2030. Het wordt in fasen uitgevoerd. De projectgebieden liggen over heel Vlaanderen verspreid op strategisch gekozen locaties. Heel wat projecten zijn nu al

op kruissnelheid, zoals het overstromingsgebied in de Polders van Kruibeke en de cluster Kalkense Meersen.

[Lees meer op www.sigmaplan.be](http://www.sigmaplan.be)

Wat ging vooraf in jouw regio?

SCHELDEDIJK AAN BASTENAKKERS

Zoals alle Sigmaprojecten werden de werken in Bastenakkers-Ham en de herinrichting van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle grondig voorbereid. Verschillende alternatieven zijn zorgvuldig bestudeerd. De inwoners kregen uitgebreide informatie en werden geraadpleegd over de inrichtingsplannen. Die plannen geven in grote lijnen weer hoe de gebieden er in de toekomst zullen uitzien. Op informatiemomenten en in projectbrochures in maart-april 2012 lichtte W&Z de plannen toe voor Bastenakkers-Ham en Zeeschelde Gentbrugge-Melle.

Bij de opmaak van de inrichtingsplannen voor Bastenakkers-Ham en Zeeschelde Gentbrugge-Melle zijn heel wat instanties en organisaties betrokken, zoals het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), de provincie Oost-Vlaanderen, de stad Gent en de gemeenten Destelbergen, Melle en Wetteren, maar ook pleziervaartorganisaties, waterbeheerders, natuurorganisaties en toeristische diensten.

Gebiedsgrenzen Bastenakkers-Ham verfijnd

In het inrichtingsplan voor Bastenakkers-Ham zijn de grenzen en de invulling van het projectgebied vastgelegd. Zowel in Bastenakkers als Ham wordt een overstromingsgebied ingericht. Dat slaat overtollig water op als het in de Zeeschelde te hoog staat. De gebieden krijgen ook een tweede functie: in Bastenakkers blijft landbouw mogelijk en in Ham ontstaat zeldzame zoetwater-getijdennatuur. Zo wordt

meteen ook een deel van de getijdennatuur gecompenseerd die in het project Zeeschelde Gentbrugge-Melle zal wijzigen in andere rivier-natuur.

Inrichtingsvisie Zeeschelde Gentbrugge-Melle

Aan de opmaak van het geïntegreerde plan voor de Zeeschelde van Gentbrugge tot Melle ging veel studiewerk vooraf. In 2009 besliste het Bekkenbestuur Benedenschelde een plan op te maken om het traject van de Zeeschelde opnieuw in te richten om overstromingen tegen te gaan, de natuur te herstellen en de troeven van het gebied voor recreatie te vergroten.

Een diepgaand vooronderzoek verkende verschillende scenario's. Op basis van die haalbaarheidsstudie werd besloten één idee verder uit te werken, namelijk de bouw van een sluis

in Heusden in combinatie met nieuwe onderhoudsbaggerwerken. Nieuwe getijdennatuur in Ham en de voormalige zandwinningsput van Melle zal de getijdennatuur compenseren die door de aanleg van de sluis wijzigt in andere riviernatuur.

In 2010 begon W&Z met de opmaak van het geïntegreerde plan voor de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle. In de eerste helft van 2011 werd de voordeligste technische uitwerking van de voorkeursvariant bepaald. Waar komt de sluis? Welk type sluis kiezen we? Welk vaarprofiel wordt gebaggerd? Hoe houden we de natuurbalans in evenwicht?

INFOMARKT MAART 2012

Een geïntegreerd plan: veiligheid, bevaarbaarheid, natuur, land- bouw en recreatie gaan hand in hand

Het plan voor Bastenakkers-Ham en Zeeschelde Gentbrugge-Melle combineert een aantal doelstellingen: bescherming van de bevolking tegen overstromingen, nieuwe impulsen voor de natuur en zachte recreatie. In Bastenakkers blijft landbouw mogelijk. Het project Zeeschelde Gentbrugge-Melle maakt bovendien de rivier opnieuw bevaarbaar voor pleziervaart en helpt het knijtenprobleem op te lossen.

Bescherming tegen overstromingen

In het meest stroomopwaartse gedeelte van de Zeeschelde worden Gent, Destelbergen, Melle en Wetteren bedreigd door extreme waterstanden op de Zeeschelde. Hier zijn de veiligheidsnormen van het Sigmaphan nog niet gehaald. Bovendien moet het probleem van de aanslibbing van de Zeeschelde worden opgelost. Die belemmert immers een vlotte afvoer van het hemelwater uit de gebieden langs de rivier.

De oorspronkelijke plannen voor Bastenakkers zijn hier en daar verfijnd: een deel werd uit het projectgebied genomen en het gebied Ham werd toegevoegd. In Bastenakkers en Ham kan de rivier 'veilig' overstromen, omdat die gebieden worden ingericht als gecontroleerd overstromingsgebied. Landbouw blijft mogelijk in Bastenakkers, want dat gebied zal ongeveer één keer om de vijftig jaar gedeeltelijk onder water komen.

Een betere vaarroute naar Gent

De Gentse binnenstad is erg in trek bij pleziervaarders. Plezierboten die vanuit het oosten komen, kunnen echter alleen via een omweg naar Gent: via de druk bevaren Ringvaart tussen de professionele schepen, door de sluis van Merelbeke en de Brusselsepoortsluis. De nieuwe vaarroute is een stuk eenvoudiger te bevaren en loopt door een mooi en aantrekkelijk landschap. Een echte verademing voor pleziervaarders.

Een plek voor verschillende natuurtypes

Als de Zeeschelde opnieuw toegankelijk wordt voor pleziervaart, krijgt de waardevolle getijdennatuur volop ontwikkelingskansen in de voormalige zandwinningsput van Melle en in het gebied Ham, in Wetteren. Daar wordt ingezet op veiligheid én op het herstel van zeldzame slikken en schorren. Volgens de regels van een gecontroleerd gereduceerd getijdengebied stroomt tweemaal per dag een beperkte hoeveelheid Zeeschelde-water in en uit Ham.

Het geïntegreerde plan kan ook aansluiten bij de plannen voor groenontwikkeling van de stad Gent. In de Gentbrugse Meersen ontwikkelt de stad immers een recreatie- en groengebied. Het geïntegreerde plan kan de groenpool Gentbrugse Meersen-Damvallei extra impulsen geven.

Wandelen en fietsen zonder knijten

De route zal mettertijd niet alleen pleziervaarders, maar ook andere recreanten en toeristen aantrekken, zoals wandelaars en fietsers. Al die recreanten willen van een mooie en frisse omgeving genieten. Door de aanslibbing aan te pakken, willen we de knijtenproblematiek definitief van de baan ruimen.

EILAND IN GENTBRUGGE

BASTENAKKERS

ZONSONDERGANG BOVEN DE GENTBRUGSE MEERSEN

Hoe zullen Bastenakkers en Ham ervuitzien?

De oorspronkelijke plannen voor Bastenakkers-Ham zijn hier en daar gewijzigd. We tonen hier de definitieve inrichtingsplannen.

Hoe zal Bastenakkers ervuitzien?

Bastenakkers wordt ingericht als gecontroleerd overstromingsgebied (GOG). Zo zal het gebied beter beschermd zijn tegen overstromingen, terwijl de landbouw er actief kan blijven. Ook de bestaande recreatie wordt uitgebreid voor onder meer fietsers en wandelaars.

De huidige Zeescheldedijk wordt een halve meter verlaagd en verstevigd tot een overstroombare dijk of overlooptdijk. Bij een overstroming loopt het water uit de Zeeschelde over die **overlooptdijk** het GOG Bastenakkers in. Een **ringdijk** houdt het instromende water tegen en behoedt het achterland voor wateroverlast. De ringdijk ligt op minstens vijftig meter afstand van de aanwezige woningen.

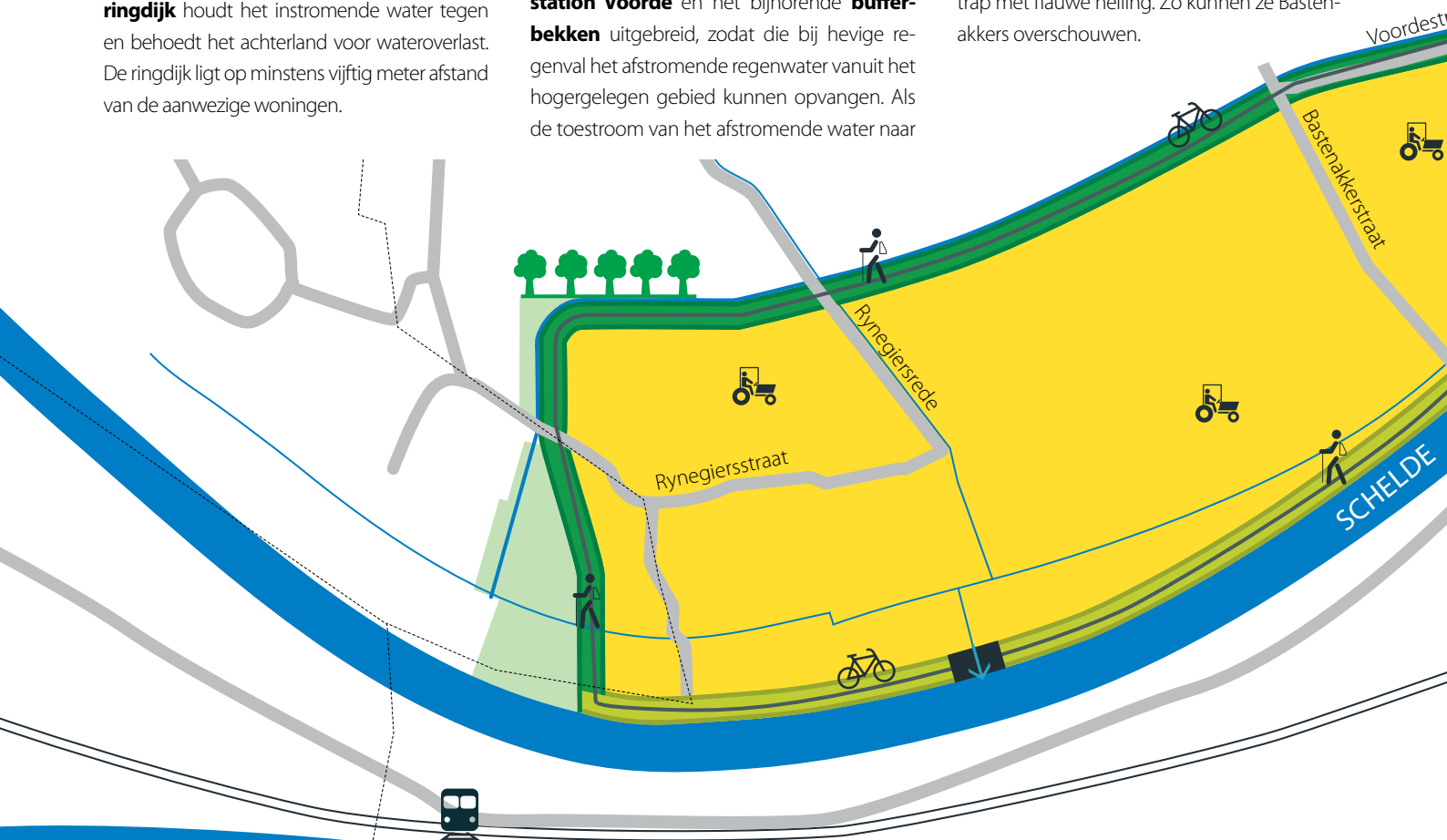
Als het waterpeil in de Zeeschelde opnieuw daalt, stroomt het water via twee **uitwateringssluizen** uit Bastenakkers naar de rivier.

Wanneer de Zeeschelde bij wateroverlast – bijvoorbeeld bij een hevig onweer – netjes binnen haar oevers blijft, treedt Bastenakkers niet in werking als GOG. Bastenakkers zal maar ongeveer één keer in de vijftig jaar gedeeltelijk onder water komen. Het volledige gebied wordt dus pas aangesproken in uitzonderlijke omstandigheden.

Daarnaast wordt de capaciteit van het **pompstation Voorde** en het bijhorende **bufferbekken** uitgebreid, zodat die bij hevige regenval het afstromende regenwater vanuit het hogergelegen gebied kunnen opvangen. Als de toestroom van het afstromende water naar

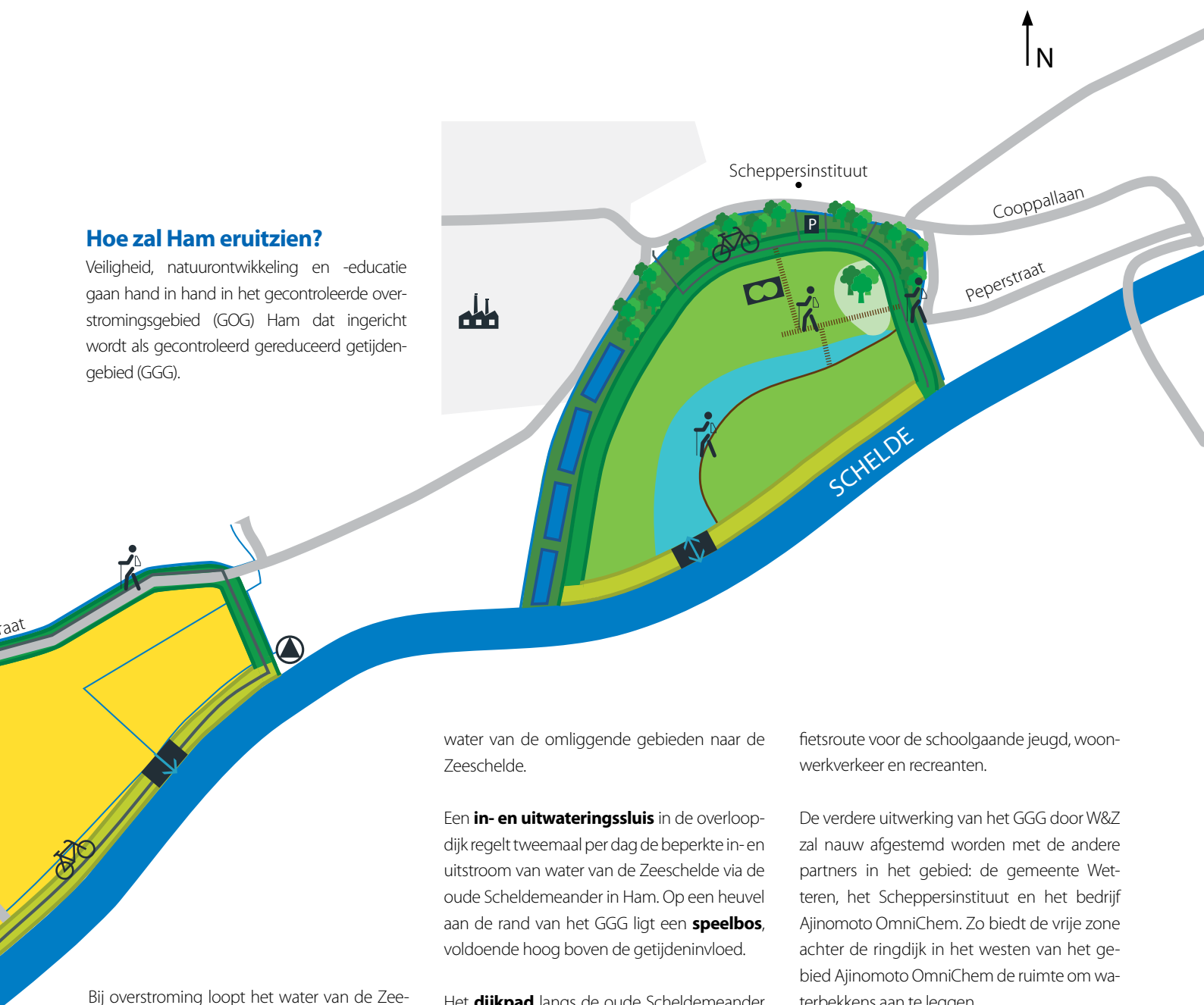
het pompstation van Voorde te groot wordt, dan bufferen we het water tijdelijk in Neerhekkers, zoals dat vandaag al gebeurt.

Langs de **dijkovergangen** aan de Rynegiersrede en centraal aan de Bastenakkerstraat bereiken de landbouwers vlot hun weilanden en akkers. De dijkovergang aan de Bastenakkerstraat wordt een uitzichtpunt langs de fietsroute van het knooppuntennetwerk. Het **jaagpad** op de ringdijk is toegankelijk voor fietsers en wandelaars. Via de dijkovergangen aan de Voordestraat en de Rynegiersstraat kunnen bezoekers de ringdijk op, langs een trap met flauwe helling. Zo kunnen ze Bastenakkers overschouwen.

Hoe zal Ham eruitzien?

Veiligheid, natuurontwikkeling en -educatie gaan hand in hand in het gecontroleerde overstromingsgebied (GOG) Ham dat ingericht wordt als gecontroleerd gereduceerd getijdengebied (GGG).

water van de omliggende gebieden naar de Zeeschelde.

Een **in- en uitwateringssluis** in de overloopdijk regelt tweemaal per dag de beperkte in- en uitstroom van water van de Zeeschelde via de oude Scheldemeander in Ham. Op een heuvel aan de rand van het GGG ligt een **speelbos**, voldoende hoog boven de getijdeninvloed.

Het **dijkpad** langs de oude Scheldemeander verbindt de huidige Scheldedijk met de nieuwe ringdijk. Vanop een vlonderpad kan je van dichtbij de nieuwe getijdennatuur van slikken en schorren ontdekken. Het uitkijkpunt geeft je een prachtig uitzicht over Ham. Door de nabijheid van enkele scholen vormt het gebied dan ook een uitgelezen kans voor natuureducatie. Op het noordelijke deel van de ringdijk komt een toegankelijk **jaagpad**, dat via bospaadjes vanuit de Coopallaan en Peperstraat bereikbaar is. Dat jaagpad zorgt ook voor een veilige

fietsroute voor de schoolgaande jeugd, woonwerkverkeer en recreanten.

De verdere uitwerking van het GGG door W&Z zal nauw afgestemd worden met de andere partners in het gebied: de gemeente Weteren, het Scheepersinstituut en het bedrijf Ajinomoto OmniChem. Zo biedt de vrije zone achter de ringdijk in het westen van het gebied Ajinomoto OmniChem de ruimte om waterbekkens aan te leggen.

Bij overstroming loopt het water van de Zeeschelde over de **overloopdijk** Ham binnen. Doordat die dijk iets lager is dan de overloopdijk in Bastenakkers, overstroomt Ham eerst en vaker dan Bastenakkers, ongeveer eens in de vijftientig jaar.

Een **ringdijk** behoedt het achterland voor wateroverlast. Op de zacht glooiende ringdijk wordt een bos aangeplant en een parking aangelegd. De ringgracht aan de landzijde van de ringdijk zorgt voor de afvoer van het regen-

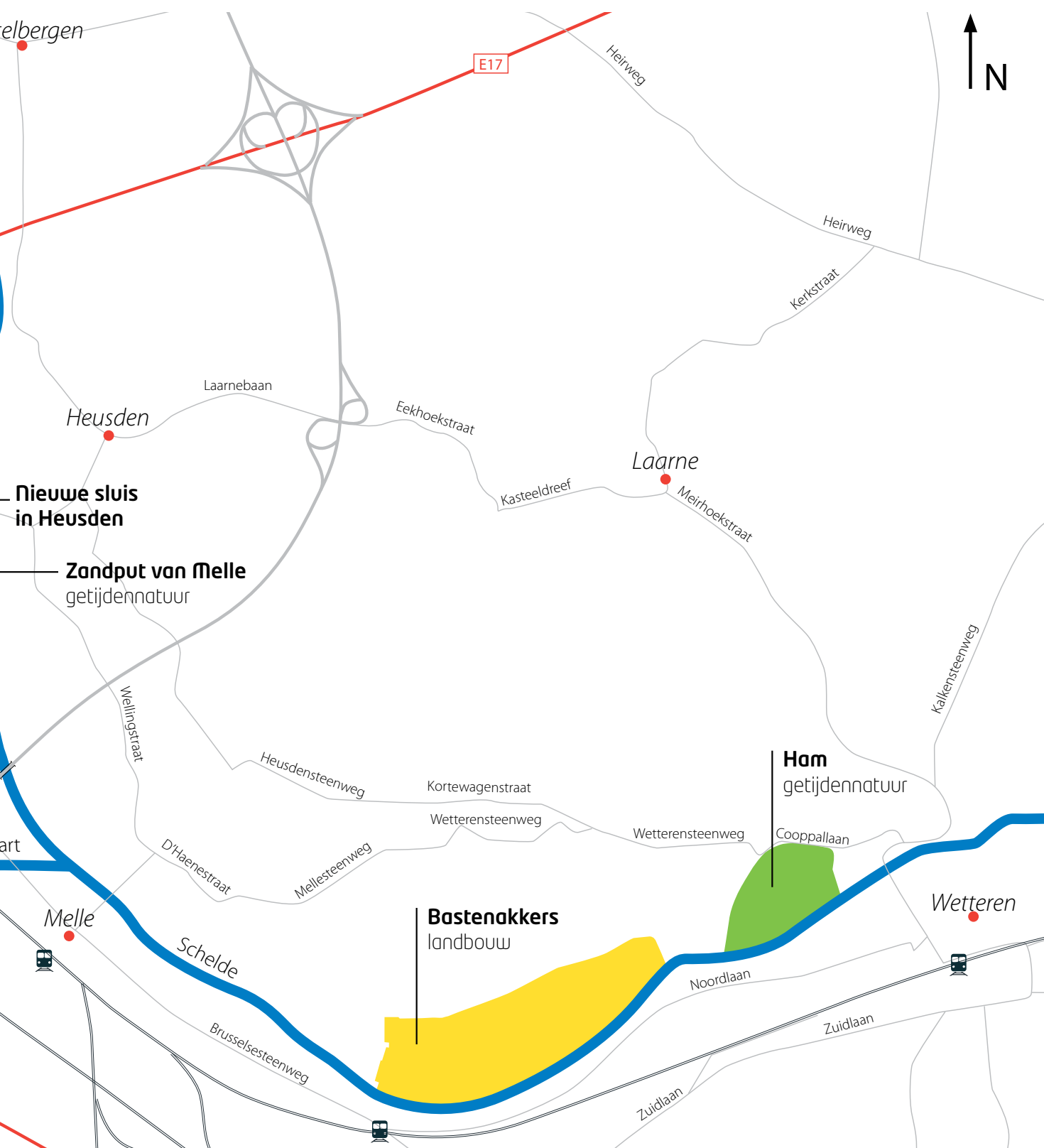
WANDEL- EN FIETSRUTES IN BASTENAKKERS EN HAM

Zeeschelde Gentbrugge-Melle

Het geïntegreerde plan combineert verschillende functies en doelstellingen: veiligheid, bevaarbaarheid, recreatie en natuur. In Heusden wordt een nieuwe sluis gebouwd. Een nieuw onderhoudsprogramma voor baggerwerken wordt opgesteld. In de voormalige zandwinningsput van Melle en het gebied Ham in Wette- ren wordt de getijdennatuur hernomen. Bastenakkers en Ham zullen bijdragen tot de veiligheid als gecontroleerd overstromingsgebied.

en Bastenakkers-Ham in kaart

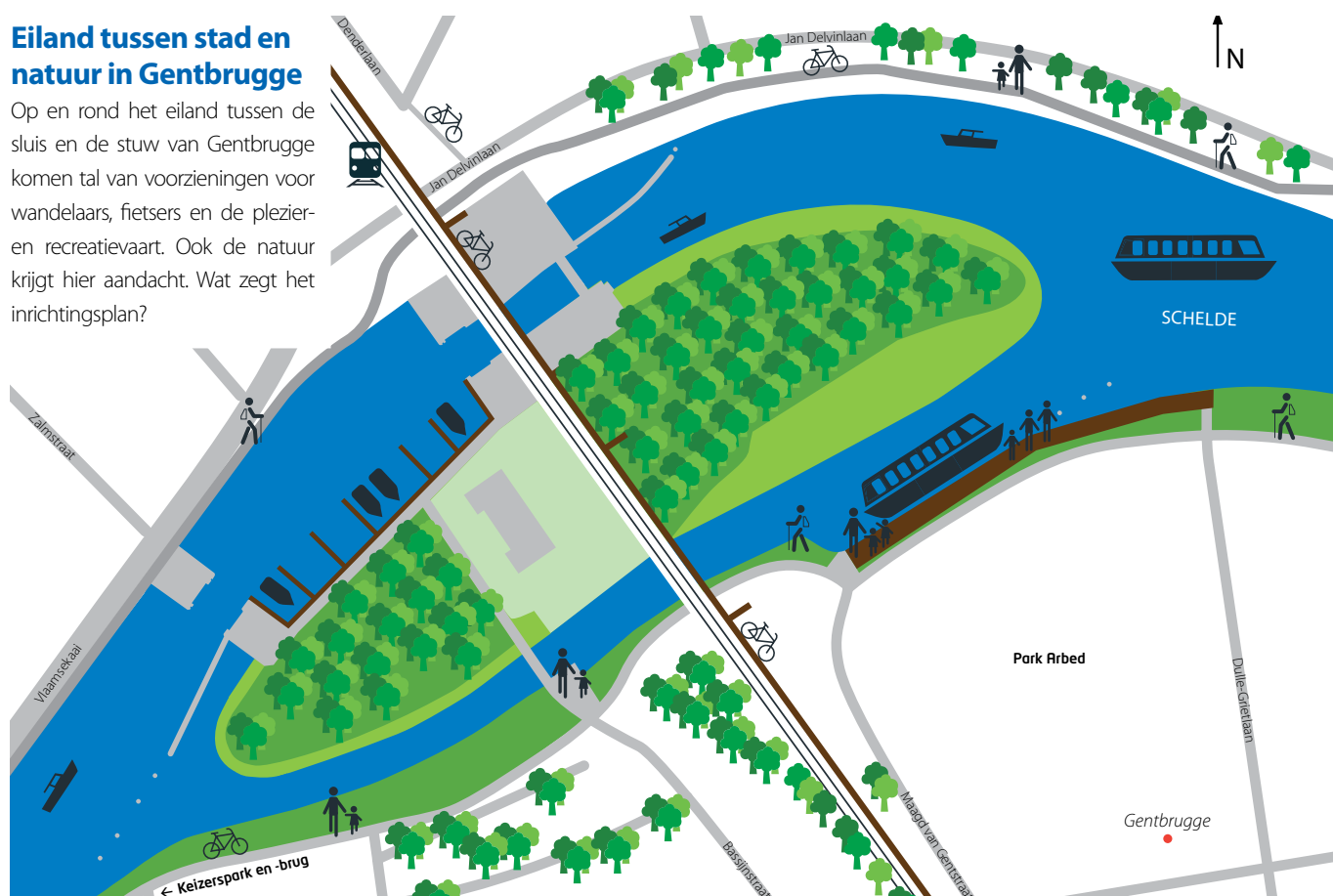

Wat zijn de plannen voor Zeeschelde Gentbrugge-Melle?

Hoe kunnen we de verschillende functies optimaal integreren in het landschap? We houden de loop boven het plan op drie specifieke locaties van het traject van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle.

Eiland tussen stad en natuur in Gentbrugge

Op en rond het eiland tussen de sluis en de stuw van Gentbrugge komen tal van voorzieningen voor wandelaars, fietsers en de plezier- en recreatievaart. Ook de natuur krijgt hier aandacht. Wat zegt het inrichtingsplan?

Verschiedende fiets- en wandelroutes uit Gent-centrum, Sint-Amandsberg, Destelbergen, Gentbrugge en Ledeborg komen samen aan de spoorbrug over de Schelde. Een vlotte **fiets- en voetgangersoversteek** over het eiland – als verbinding tussen tal van bestemmingen op beide Scheldeoevers – is een pluspunt voor iedereen die er weleens wandelt of fietst.

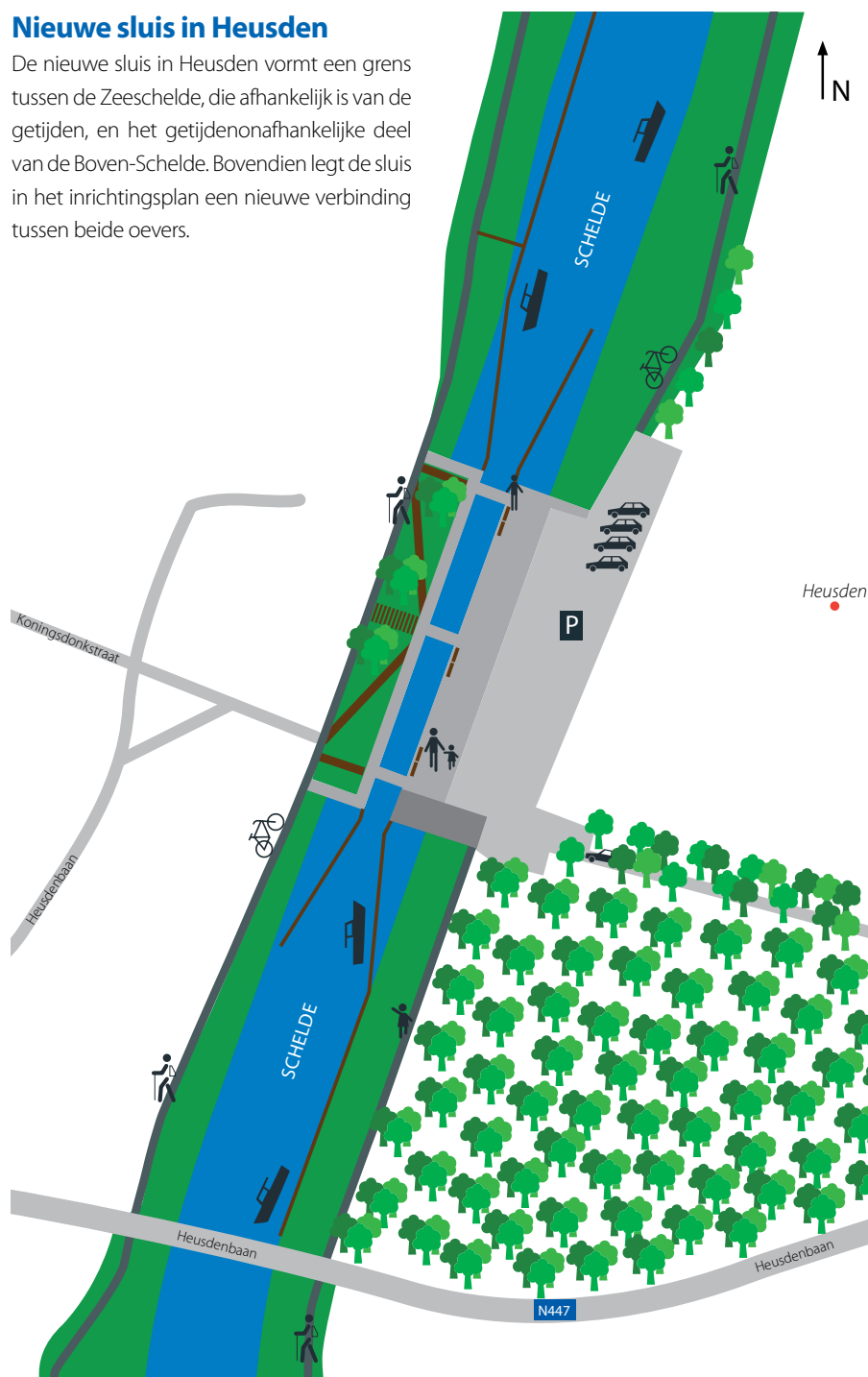
De inrichting van de publieke ruimte gebeurt met respect voor het **maritieme erfgoed** rond de bestaande sluis van Gentbrugge. Die sluis zal in normale omstandigheden niet meer gebruikt worden om schepen te versassen. Het waterniveau van de Gentse binnenwateren wordt immers doorgetrokken tot aan de nieuwe sluis in Heusden. In de oude sluisolkol komt ruimte vrij voor ligplaatsen voor kleine plezier-

boten. Het eiland kan dienstdoen als opstapplaats voor kajaks of andere waterrecreatie. In de nabije omgeving komt een aanlegplaats voor passagiersvaartschepen.

Het eiland in Gentbrugge heeft een belangrijke **ecologische functie**. De groene inrichting blijft zoveel mogelijk behouden. Het eiland wordt een unieke groene oase in een stedelijke omgeving.

Nieuwe sluis in Heusden

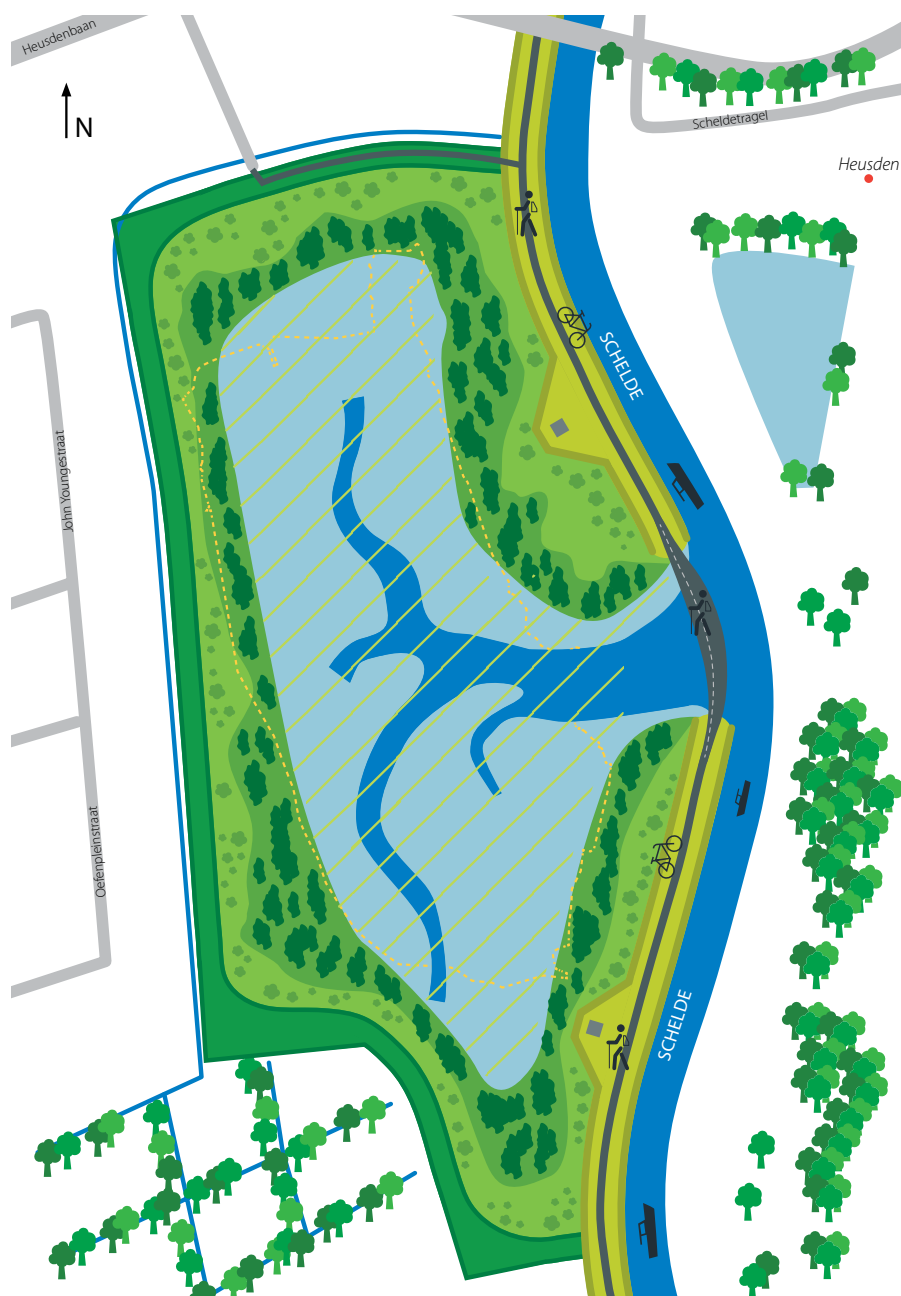
De nieuwe sluis in Heusden vormt een grens tussen de Zeeschelde, die afhankelijk is van de getijden, en het getijdenonafhankelijke deel van de Boven-Schelde. Bovendien legt de sluis in het inrichtingsplan een nieuwe verbinding tussen beide oevers.

Recreatievaartuigen zullen in beide richtingen vastast kunnen worden tussen het pand Gentbrugge-Heusden en de Zeeschelde. Om zeker te zijn dat het regenwater uit de gebieden stroomopwaarts vlot weg kan, komt er een verbinding tussen beide panden. Die wordt weggewerkt onder het sluisplateau.

Het **sluisplateau** vormt op beide oevers de aansluiting met de sluis. Dat betekent een grote ruimtevinst. De jaagpaden die vandaag nog vlak langs de huizen lopen en de keermuren die het zicht belemmeren, kunnen dan verplaatst worden. Het hoogteverschil tussen het niveau van de huizen en dat van de sluis wordt bijna onzichtbaar verwerkt in het landschap.

Wandelaars en fietsers kunnen via de **overgangen over de sluisdeuren** van de ene oever naar de andere. Recreanten kunnen de getijdenwerking van de Zeeschelde van dichtbij beleven aan de stroomafwaartse zijde van de sluis, die uitkijkt op de getijdennatuur aan de voormalige zandwinningsput in Melle.

Getijdennatuur in de voormalige zandwinningsput in Melle

De voormalige zandwinningsput in Melle is dé plek bij uitstek voor getijdennatuur.

Eerst wordt een nieuwe ringdijk gebouwd rond de voormalige zandwinningsput. Nadien slaat men tussen de twee hoogspanningsmasten een bres in de bestaande dijk die de voormalige zandwinningsput vandaag van de Zeeschelde scheidt. Op de tegenoverliggende oever werd al enkele jaren geleden op eenzelfde manier ruimte gecreëerd voor getijdennatuur.

De **ringdijk** naast de tuinen van de aanpalende woningen is niet voor recreanten toegankelijk. Er is dan ook geen inkijk. Een verbinding van de Heusdenbaan naar het noordelijke deel van de ringdijk maakt de Zeescheldedijk beter toegankelijk. Een **passerelle** of smalle brug zorgt voor de continuïteit van het jaagpad over de bres en een prachtig uitzicht over de onmiddellijke omgeving.

In de voormalige zandwinningsput zelf zullen – nadat een bres in de Zeescheldedijk gemaakt is – de lagergelegen delen zich ontwikkelen tot **slikken**. Op hogergelegen delen zullen **schorren** groeien met getijdenbos aan de randen. Die vormen een natuurlijke buffer tussen de unieke slikken en de achterliggende bewoning.

VOORMALIGE ZANDWINNINGSPUT IN MELLE

De volgende stap: één milieueffectenrapport voor twee gebieden

Veroorzaken de Sigmaprojecten hinder voor de omwonenden? Wat is het effect op de bodem en de waterlopen? Zijn er gevolgen voor de biodiversiteit? Het milieueffectenrapport (MER) brengt de impact van de deelprojecten van het plan op de omgeving in kaart. Omdat beide gebieden verband houden met elkaar, worden ze in één MER opgenomen.

Wat is een MER?

Een MER is een uitgebreide beschrijving van een plan of project en omschrijft alle gevolgen die het kan hebben voor mens en milieu. Het bestudeert ook mogelijke maatregelen die de impact ervan kunnen verminderen. De overheid houdt rekening met de conclusies uit een MER om een plan goed te keuren of een project te vergunnen. Dankzij het MER kunnen eventueel nadelige effecten vanaf een vroeg stadium in de besluitvorming gedetecteerd en bijgestuurd worden.

Hoe verloopt een MER-procedure?

Het schema hiernaast toont de volledige MER-procedure. Op dit moment bevinden we ons aan de start van de kennisgevingsfase.

Voordat we starten met de eigenlijke opmaak van het MER, wordt de zogenaamde **kennisgeving** van het MER ter inzage gelegd. In de kennisgevingsnota staat beschreven wat we gaan onderzoeken en op welke manier. Die nota ligt dertig dagen ter inzage, van 19 november tot 19 december 2012, bij de gemeenten die grenzen aan het plangebied. Dat zijn Gent, Destelbergen, Melle en Wetteren. Ook bij W&Z en de dienst Mer (www.mervlaanderen.be) ligt het document ter inzage.

Iedereen kan opmerkingen formuleren op de kennisgevingsnota of suggesties formuleren. Die inspraak levert bruikbare ideeën op om het onderzoek in het MER te verbeteren of te vervolledigen. Adviezen van officiële instanties en opmerkingen van de bevolking worden vervolgens door de dienst Mer gebundeld tot **richtlijnen**. Op basis daarvan stelt het team van de MER-deskundigen het **eigenlijke MER** op. Daarna keurt de dienst Mer het MER goed of af.

Kennisgevingsfase

De initiatiefnemer van het project stelt de kennisgeving op en dient die in bij de dienst Mer.

De dienst Mer verklaart de kennisgeving (on)volledig en meldt dat aan de initiatiefnemer van het project.

Richtlijnenfase

De dienst Mer legt de volledig verklaarde kennisgeving via zijn website ter inzage en doet een aankondiging in kranten over de termijn van de terinzagelegging (30 dagen). Het college van burgemeester en schepenen van de betrokken gemeenten legt de kennisgeving ter inzage.

De dienst Mer ontvangt opmerkingen en adviezen en stelt richtlijnen op voor de opmaak van het eigenlijke plan-MER.

De dienst Mer neemt een beslissing over de richtlijnen en deelt zijn beslissing mee aan de initiatiefnemer van het project, de adviesinstanties en betrokken gemeenten en publiceert de richtlijnen op zijn website.

Uitvoeringsfase

MER-deskundigen stellen het MER op en dienen het in bij de dienst Mer.

De dienst Mer keurt het MER goed of af.

Beoordelingsfase

Het goedgekeurde MER dient als beslissingsondersteunend document bij de verdere besluitvorming over het plan.

SPLITSING TUSSEN RINGVAART (LINKS) EN ZEESCHELDE (RECHTS)

Waarom één MER?

Het combineren van beide projecten in één MER is een logische keuze. Beide gebieden liggen in dezelfde regio aan de Zeeschelde en passen in de veiligheidsdoelstellingen van het Sigmaplan. Ook via het natuurherstel zijn de gebieden met elkaar verbonden. Door de bouw van de nieuwe sluis in Heusden zal getijdennatuur van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle wijzigen in een ander natuurtype; in de plaats komt er riviernatuur die niet onder invloed van het getij staat. De verdwenen getijdennatuur wordt op twee locaties goedge maakt: in de voormalige zandwinningsput in Melle en in het gebied Ham in Wetteren. Op beide plekken komt een getijdengebied, waar zich waardevolle slikken en schorren kunnen ontwikkelen.

FIETSRoutes OP HET JAAGPAD

Een MER met een dubbele functie

Het MER dat we voor beide gebieden laten opmaken, krijgt een dubbele functie:

- Voordat de plannen uitgevoerd kunnen worden, moet de bestemming van bepaalde zones gewijzigd worden via een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP). In Ham moet bijvoorbeeld dat gedeelte van het gebied dat vandaag geen natuurgebied is, naar natuurgebied omgezet worden. Om een RUP te kunnen opmaken, is er eerst een **plan-MER** nodig. In dat MER onderzoekt men of de bestemmingswijziging gevolgen heeft voor mens of milieu. Het RUP kan pas worden goedgekeurd als het MER volledig klaar is, en moet rekening houden met de resultaten ervan.
- In een latere fase van beide projecten zal opnieuw een MER nodig zijn, ditmaal om de vergunning aan te vragen voor de werken in de projectgebieden. We spreken dan van een **project-MER**. Zo'n project-MER zal nodig zijn om de sluis in Heusden te bouwen, om de voormalige zandwinningsput in Melle aan de Zee-

schelde aan te takken en een overstromings- en getijdengebied aan te leggen in Bastenackers en Ham.

Het inrichtingsplan voor beide gebieden is nu al tot op projectniveau gedetailleerd. Door die elementen al mee te nemen in het eerste (plan-)MER, kan W&Z later een zogenaamde ontheffing aanvragen van de plicht om voor de vergunningsaanvraag een project-MER op te stellen. Dat gebeurt met een gemotiveerd verzoek tot ontheffing. Het goedgekeurde eerste MER dient hiervoor als basis.

Wat wordt onderzocht?

In het MER worden de effecten van het Sigmaplan Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenackers-Ham op alle relevante domeinen onderzocht: bodem, water, fauna en flora, landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie, geluid en trillingen en ten slotte menselijke en sociale aspecten.

Enkele voorbeelden: in het MER wordt onderzocht welk effect het wegnemen van de getijdenwerking heeft (door de bouw van een nieuwe sluis). Ook de gevolgen en aandachtspunten rond het nieuwe programma voor de onderhoudsbaggerwerken worden

bestudeerd: hoe wordt de baggerspecie getransporteerd en afgezet, enzovoort. Ook het natuurcompensatieplan wordt verder uitgewerkt.

Alternatieven

Het Sigmaproject Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham is het resultaat van de zoektocht naar het combineren van verschillende doelstellingen: bescherming tegen overstromingen, behoud van de natuurbalans, bevaarbaarheid voor de pleziervaart, recreatie en bestrijding van de knijten.

Een reeks alternatieven, die allemaal de doelstellingen kunnen behalen, werd reeds onderzocht. Voor Bastenakkers en Ham werd op basis van die vergelijkende studie een verbeterd inrichtingsplan opgemaakt. Op die manier kan de landbouw in en rond het gebied behouden blijven. In het MER wordt de exacte ligging van de ringdijk rond Bastenakkers op perceelsniveau bestudeerd.

Voor de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle werd de haalbaarheid onderzocht van een nieuwe sluis op verschillende locaties. De vroegere zandwinningsput in Melle en het gebied Ham in Wetteren bleken het meest

geschikt om er getijdennatuur te creëren als natuurcompensatieplan.

Wat zijn de effecten op het milieu in 2020, wanneer het Sigmaproject Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham uitgevoerd zal zijn? Het MER moet een antwoord geven op die vraag. Daarnaast zal het MER ook de effecten van het nulalternatief in 2020 in kaart brengen. Het nulalternatief weerspiegelt de situatie waarbij het Sigmaplan wordt uitgevoerd zonder de optimalisaties, dus niet het geïntegreerde plan dat nu voorligt.

- Opmaak inrichtingsplan
- Opmaak milieueffectenrapport (MER)
- Opmaak gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP)
- Aanvraag stedenbouwkundige vergunning (SBV)
- Aanbesteding der werken
- Start der werken

RYNEGERSREDE IN BASTENAKKERS

Wat volgt?

Als de volledige MER-procedure is afgerond, kan de Vlaamse overheid starten met de opmaak van een RUP. Tot slot worden de vergunningsaanvragen ingediend. Het goedgekeurde MER en de ontheffingsbeslissing maken deel uit van de vergunningsaanvraag.

Wat staat er de komende jaren te gebeuren?

ZICHT VAN HET EILAND IN GENTBRUGGE
NAAR DE GENTSE BINNENSTAD

Voordat de werken op het terrein kunnen starten, is er nog heel wat werk aan de winkel. De eerste fase is nu afgerond: de inrichtingsplannen voor Bastenakkers-Ham en Zeeschelde Gentbrugge-Melle zijn voltooid. Op basis van die inrichtingsplannen worden nu de milieueffecten van beide deelprojecten van het plan bestudeerd. Door de ontwikkelingen in zowel Bastenakkers-Ham als Zeeschelde Gentbrugge-Melle en de samenhang tussen beide projecten wordt voor beide gebieden samen één milieueffectenrapport (MER) uitgewerkt.

Als het MER goedgekeurd wordt, stelt de Vlaamse overheid een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) op, om waar nodig de bestemming van de projectgebieden te wijzigen. Als voorlaatste stap, voordat de inrichting van de gebieden start, zijn er stedenbouwkundige vergunningen (SBV's) nodig. Dan volgen de aanbestedingen om de werken te laten uitvoeren.

Pas als al die tussenstappen doorlopen zijn en de nodige budgetten vrijgemaakt zijn, kan het startschot voor de werken volgen. Bij elke fase krijg je als omwonende, eigenaar of gebruiker de kans om opmerkingen te geven en suggesties te formuleren op de plannen, via informatie- en inspraakmomenten.

OUDE SCHELDEDIJK IN HAM

Waterwegen en Zeekanaal NV
weg van water

Contact

Meer informatie over het Sigmaplan vind je op www.sigmaplan.be.

Met vragen kun je terecht bij:

Michaël De Beukelaer-Dossche
projectingenieur
Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z)
tel. 03 224 67 11
michael.debeukelaer-dossche@wenz.be

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:

Waterwegen en Zeekanaal NV
Afdeling Zeeschelde
ir. Wim Dauwe
Lange Kievitstraat 111-113 bus 44
2018 Antwerpen

Redactie & foto's:

Pantarein in consortium met Tritel,
DenS Communicatie en
Waterwegen en Zeekanaal NV

www.sigmaplan.be